Noi descoperiri de tip Vădastra la Romula (Reşca, jud. Olt), România

Cristian Eduard Ştefan

Rezumat: În această contribuție autorul prezintă un lot de materiale arheologice provenind din bine-cunoscuta aşezare romană de la Romula (Reşca, județul Olt), descoperite în campania anului 2018. Deşi nivelul de locuire neolitic este destul de consistent (între 1,5 şi 3,5 m în unele puncte), a fost documentată o singură groapă umplută cu chirpici. Sunt discutate o serie de aspecte cum ar fi tipologia şi tehnologia ceramicii, poziționarea în context mai larg a sitului neolitic de la Romula şi dinamica locuirii neolitice în aria Oltului Inferior.
Cuvinte-cheie: neolitic, Vădastra, Romula, ceramică, aşezare.

New finds of Vădastra type at Romula (Reşca, Olt County), Romania. In this contribution the author presents a batch of archaeological materials belonging to the well-known roman town of Romula (Reşca, Olt County), discovered during the excavation campaign of 2018. Although the Neolithic habitation layer is quite thick (between 1.5 and 3.5 m in some areas), only one small pit filled with daub fragments was documented. Some aspects such as pottery typology and technology, positioning the Neolithic site of Romula in a wider context and habitation dynamic in the Lower Olt area are discussed.
Key words: Neolithic, Vădastra, Romula, pottery, settlement.

Introducere

Pe lângă bine-cunoscutele vestigii romane cercetate de-a lungul vremii în cetatea de la Romula, în cursul săpăturilor arheologice au ieşit la iveală şi materiale preistorice, mai mult sau mai puțin valorificate ulterior (Berciu 1939, p. 37-72; Berciu 1961, p. 123, fig. 13/3; Vulpe 1975, p. 38; Tudor 1978, p. 176; Tătulea 1994, p. 15-17; Schuster, Negru 2013; Negru, Schuster 2016, p. 7-8; Ștefan 2018a, p. 109-130; Ștefan 2018b, p. 143-150).

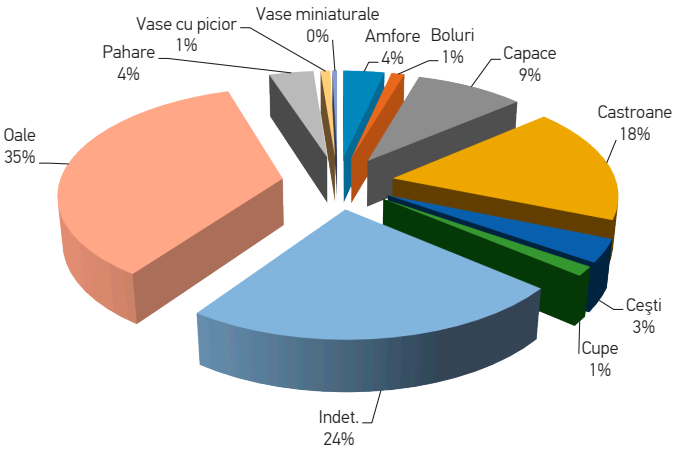
Deşi există vestigii începând cu perioada neoliticului timpuriu şi mijlociu, trecând prin eneolitic, epoca bronzului şi unele foarte importante din epoca getică, acestea au fost foarte greu sau uneori imposibil de sesizat în teren, multe dintre ele fiind afectate de construcțiile aşezării romane sau de unele intervenții moderne.

Zona în discuție a fost prielnică locuirii din cele mai vechi timpuri, existând o teorie conform căreia râul Olt ar fi fost mult mai aproape de cetatea romană decât astăzi, ceea ce pune într-o cu totul altă lumină configurația locuirii umane de-a lungul vremii în acest punct (pl. I/1).

Materialele arheologice de care ne ocupăm în această contribuție au fost descoperite în secțiunea S1 din zona Fortificației Centrale (pl. I/2). Din punct de vedere al structurilor de locuire, campania din 2018 a revelat un singur complex, și anume o mică groapă umplută cu chirpici, fără alte materiale arheologice (pl. II/1-2). În ciuda unui nivel neolitic foarte consistent (între 1,5 și 3,5 m), nu au fost depistate alte structuri de locuire. Este posibil ca acestea să nu fi existat în zona respectivă sau să fi fost distruse de evoluția orașului roman. Datorită faptului că multe dintre vasele vădăstrene sunt întregi sau întregibile, există și posibilitatea ca nivelul neolitic (sau cel puțin o parte a lui) să reprezinte consecința unui fenomen precum aluviunile, care să fi antrenat material arheologic dintr-un punct mai înalt în zona Fortificației Centrale. Această teorie poate fi verificată numai printr-o serie de cercetări precum carotajele sau prelevarea de mostre de sol din profilul secțiunilor.

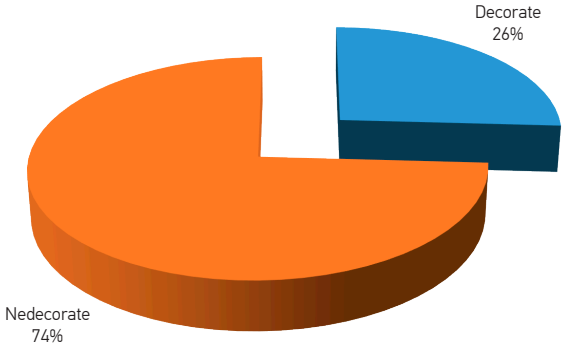
Ceramica

În urma analizei unui număr de 719 fragmente ceramice de tip Vădastra au rezultat zece tipuri de vase (amfore, boluri, capace, castroane, cești, pahare, cupe, oale, vase cu picior și vase miniaturale). De asemenea, un procent consistent din totalul resturilor ceramice nu a putut fi atribuit unui tip anume din cauza gradului prea mare de fragmentare (gr. 1).

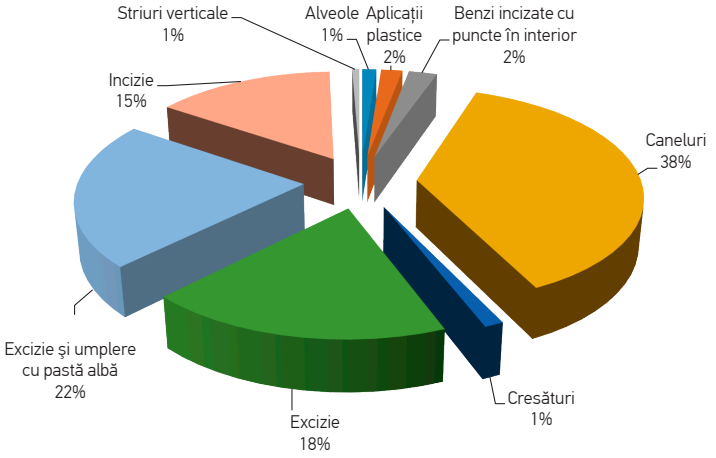

Gr. 1. Tipurile de vase
Cht. 1. Vessel types

Aproximativ un sfert din numărul total de fragmente ceramice au decor (gr. 2), iar tipurile de ornamente identificate sunt tipice pentru cultura Vădastra, și anume excizia simplă sau umplută cu pastă albă, canelurile, inciziile, crestăturile, benzile incizate cu puncte în interior (așa-zisul decor de tip Vinča), aplicațiile plastice, alveolele sau striurile verticale (gr. 3).

Gr. 2. Prezența/absența decorului pe vase
Cht. 2. Presence/absence of decoration on the vessels

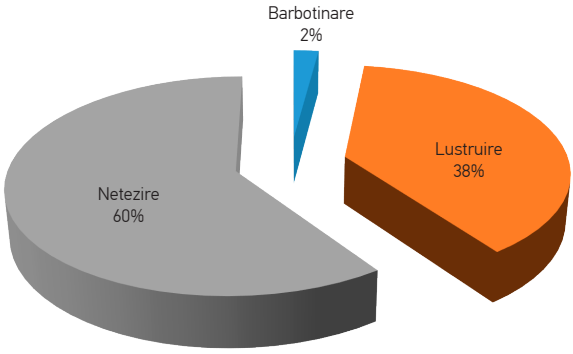

Gr. 3. Tipuri de decor
Cht. 3. Ornament types

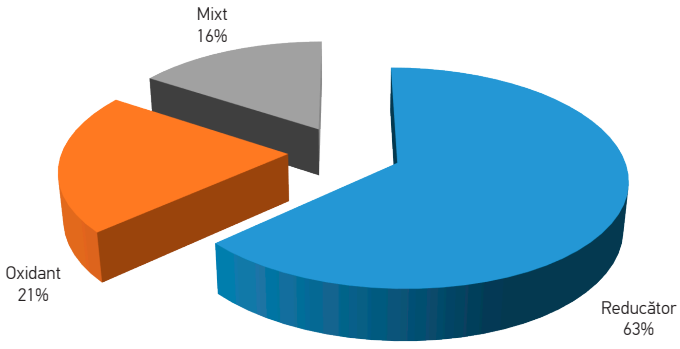
Amforele (pl. III/1-6) au apărut într-un procent destul de mic, având diametrul gurii între 10 și 22 de cm, doar două dintre exemplare fiind decorate (una cu trei incizii paralele pe gât, iar cealaltă cu excizie și umplută cu pastă albă). În general, se păstrează partea superioară a vasului, ruptura fiind prezentă în preajma punctului de inflexiune dintre gât și corp. Rolul lor cel mai probabil era cel de stocare și/sau transport alimente sau lichide. *Bolurile* (pl. III/7-11) au diametrul gurii între 10 și 20 de cm și o arcuire destul de pronunțată a profilului. În general, sunt nedecorate și sunt prezente într-un procent destul de mic, funcția lor fiind pentru servit hrana. *Capacele* (pl. IV-VII) ocupă un procent consistent din totalul tipurilor, au diametrul gurii între 4,5 și 40 de cm și o mare parte dintre ele prezintă diferite tipuri de decor. Unele sunt decorate pe ambele părți (interior și exterior) (pl. IV/1, 3; pl. V/1, 3-4, 6), remarcându-se două piese. Prima dintre ele are o formă deosebită (broască) și un decor de tip Vinča (pl. V/5), aceasta constituind deja obiectul unei note anterioare (Ștefan 2018b, p. 143-150); cea de-a doua piesă (pl. VII/2) are o formă mai puțin întâlnită în neolitic, fiind foarte similară unui dop, având o apucătoare aviformă și o serie de incizii pe partea superioară. *Castroanele* (pl. VIII-IX), în general bitronconice sau cu umăr, sunt prezente într-un procent destul de mare și au diametrul gurii cuprins între 12 și 53 de cm. Castroanele cu umăr au, în general, caneluri verticale sau oblice pe acesta (pl. VIII/4-6; pl. IX/1, 5), iar un exemplar excizat are punctul de inflexiune spre interior (pl. VIII/7). O piesă este decorată cu caneluri pe tot corpul (pl. IX/3), iar o alta (pl. IX/6) prezintă urmele unor reparații (Torcică 2010, p. 99-105). Cel mai probabil erau folosite la servire/transport de hrană solidă. *Cești*le (pl. X/1-7) sunt bitronconice sau cu profilul în formă de S și prezintă caneluri pe diametrul maxim. Au diametrul gurii cuprins între 7 și 10 cm, o pondere mică în totalul tipurilor și, probabil, funcția de a servi lichidele, lucru întărit și de lustruirea lor puternică la interior. Unul dintre exemplare a păstrat pe fund urmele împletiturii pe care fusese pus înainte de ardere (Ștefan 2018c, p. 15-26). *Paharele* (pl. X/8-18; pl. XI/1) îndeplineau, probabil, același rol ca și cești*le*, având diametrul gurii între 9 și 16 cm. În general, sunt lustruite la interior și exterior, au profilul drept sau ușor curbat, un singur exemplar fiind decorat cu excizie și umplere cu pastă albă (pl. XI/1). *Vasele cu picior* sunt reprezentate doar prin două exemplare, unul care făcea parte dintr-un recipient cu decor elaborat, realizat prin excizie și umplere cu pastă albă (pl. XI/2), iar celălalt provenind de la o cupă mai simplă (pl. XI/3). Cele din prima categorie erau, cel mai probabil, vase pentru etalare în cadrul unor anumite ceremonii, iar ce a de-a doua categorie era utilizată la servitul lichidelor. *Cupele de băut* (pl. XI/4-15) au profilul elegant, în forma literei „S", iar diametrul gurii este cuprins între 12 și 14 cm (ceea ce ne arată, poate, un început de standardizare). În general, prezintă proeminențe semisferice și caneluri pe diametrul maxim, au suprafața și interiorul lustruite (fiind, cel mai

probabil, utilizate la servitul lichidelor) și ocupă un procent destul de mic din totalul categoriilor de vase. *Oalele* (pl. XII, XIII, XIV/1-3) erau utilizate la gătit/transport de hrană și ocupă partea cea mai consistentă din spectrul de forme, depășind o treime. Majoritatea au profilul drept sau în forma literei „C", mai rar evazat, iar diametrul gurii este cuprins între 19 și 45 de cm. Câteva exemplare sunt decorate cu excizie și umplere cu pastă albă (pl. XII/3; XIII/7) sau caneluri (pl. XIII/2), iar un exemplar prezintă incizii curbe pe corp (pl. XIII/1). Au fost documentate și trei *vase miniaturale* (pl. XIV/4-6), ale căror posibile funcții au fost analizate în detaliu într-o contribuție recentă (Ștefan 2017a, p. 7-69).

În continuare vom discuta câteva date din punct de vedere al tehnologiei ceramicii. Putem constata o prevalență a netezirii în raport cu lustruirea și barbotinarea (gr. 4), iar din punct de vedere al arderii constatăm o preponderență clară a atmosferei reducătoare (gr. 5).

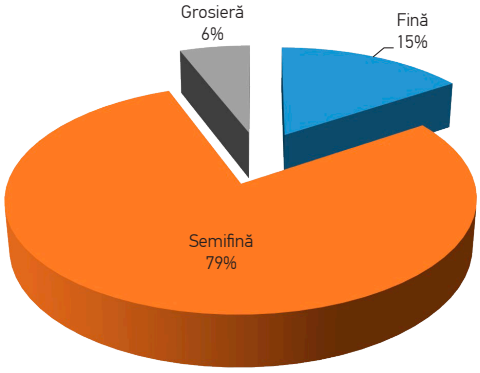

Gr. 4. Tratamentul suprafeței
Cht. 4. Surface treatment

Gr. 5. Tipul de ardere
Cht. 5. Firing type

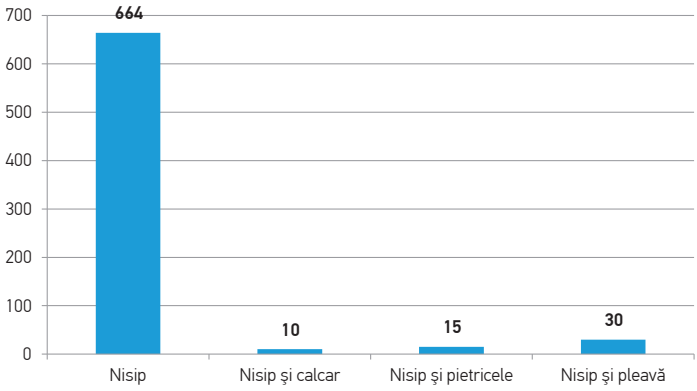
Din punct de vedere al pastei utilizate în confecționarea vaselor se constată o preponderență a categoriei semifine (gr. 6), iar ca degresant a fost folosit în proporție covârșitoare nisipul, mult mai rar fiind utilizate calcarul, pietricelele sau pleava (gr. 7).

Gr. 6. Tipul de pastă
Cht. 6. Fabric type

Plastica

În afara ceramicii analizate până în acest punct ar mai fi de semnalat și alte obiecte recuperate în campania 2018. În primul rând menționăm patru figurine antropomorfe, aflate toate în stare fragmentară. Prima dintre ele (pl. XIV/7) are o lungime maximă păstrată de 6,5 cm, reprezintă un personaj feminin și are un decor excizat pe fața și pe spatele piesei, foarte asemănător cu cel de pe anumite vase (compară cu pl. VII/5, pl. VIII/7, pl. XII/3 sau pl. XIII/7).

Gr. 7. Tipul degresantului
Cht. 7. Tempering type

Ochii și nasul figurinei sunt realizate prin apăsarea cu două degete în lutul moale, până s-au obținut două alveole, iar gura este figurată printr-o incizie ca o paranteză întoarsă, făcută probabil cu unghia. Brațele sunt foarte scurte și dispuse lateral în formă de cruce. Cea de a doua figurină (pl. XIV/8) este reprezentată prin partea inferioară, picioarele fiind sugerate prin două incizii paralele în față și una în spate și are lungimea maximă de 5,7 cm. De asemenea, trunchiul este despărțit de picioare printr-o incizie pe toată circumferința piesei, iar baza figurinei a fost lățită pentru a avea stabilitate. O mică umflătură în zona abdomenului sugerează faptul că este vorba de o femeie însărcinată. Cea de-a treia figurină (pl. XIV/9) a fost recuperată tot în stare fragmentară și este reprezentată doar prin piciorul stâng al unui personaj. Piciorul este gol pe dinăuntru la bază, are o lungime maximă de 7,5 cm, iar suprafața lui este acoperită cu incizii spiralice (tatuaje?). Cea de a patra figurină (pl. XIV/10), tot fragmentară, cu o lungime maximă de 5 cm, reprezintă un personaj feminin, cu sânii reliefați (unul rupt din vechime), cu suprafața lustruită și un decor meandric incizat, întru totul asemănător decorului prezent pe unele vase vădăstrene (compară cu pl. V/2). Piesa cu incizii spiralice (pl. XIV/9) are o bună analogie într-o figurină de la Vădastra (Mateescu 1959, p. 65, fig. 3/2), dar și în altele două de la Hotărani (Nica 1980, p. 31, fig. 2/3; p. 35, fig. 5/3), iar figurina de la pl. XIV/8 își găsește asemănarea într-o piesă descoperită, de asemenea, în așezarea eponimă (Voinesco, Mateesco 1980, p. 191, fig. 4; Mateescu, Voinescu 1982, p. 54, fig. 12/10). Tipul de decor în zig-zag întâlnit pe figurina de la pl. XIV/7 îl avem documentat pe câteva piese de la Hotărani (Nica 1980, p. 35, fig. 5/1; p. 45, fig. 11/2; p. 46, fig. 12/1), în timp ce pentru decorul de tip meandric al figurinei de la pl. XIV/10 avem bune analogii tot la Hotărani (Nica 1980, p. 37, fig. 7/1; p. 49, fig. 15/2).

Unelte

Ar mai fi de menționat două piese din corn, o dăltiță din os și o râșniță de mici dimensiuni. Prima piesă din corn (pl. XIV/11) prezintă o perforație aproximativ rectangulară, după aspectul general putând reprezenta o piesă dintr-un aratru. Cea de-a doua piesă din corn (pl. XIV/12) este posibil să fi îndeplinit aceeași funcție sau pe aceea mai simplă de săpăligă. Dăltița de os (pl. XIV/13) este șlefuită pe ambele părți, se prezintă în stare fragmentară, iar râșnița prezintă și ea urme de utilizare, acest tip de piesă fiind analizat de către noi într-o contribuție mai veche (Ștefan 2017a, p. 37, pl. XI-XVII).

Discuții

Așa cum am precizat la începutul contribuției noastre, structurile de habitat nu au putut fi documentate la Romula (cu excepția gropii cu chirpici) din cauze

obiective și subiective. Gropi, cuptoare de ars ceramica, șanțuri de împrejmuire, bordeie și locuințe de suprafață au fost descoperite la Vădastra, Crușovu, Slatina, Măgura-Buduiasca sau Sucidava (Mirea 2009, p. 281-293; Dragoman 2013, p. 58-61, fig. 3/17; Ștefan 2015, p. 128-13).

O parte însemnată dintre vasele și tipurile de decor analizate în contribuția noastră are bune corespondențe printre materialele mai vechi de la Romula (Ștefan 2018a, p. 109, pl. II-VI), Vădastra (Dragoman 2013, p. 64-93, fig. 4/1-4/16), Slatina (Ștefan 2015, p. 128, fig. 3-7) sau Măgura-*Buduiasca* (Thissen 2013, p. 46-61, pl. U-Z, AA-AD). Fără a intra în detalii în ceea ce privește periodizarea culturii Vădastra (două faze la C.N. Mateescu, patru la D. Berciu și cinci la M. Nica – vezi Dragoman 2013, p. 21-23 pentru o mică sinteză pe problemă), putem doar să observăm că seria de date radiocarbon de la Măgura-*Buduiasca* și Vădastra plasează secvența vădăstreană (sau cel puțin o parte a ei) aproximativ între 5200-5000 BC (Thissen 2013, p. 25-26, tab. 1 și 2).

Dinamica locuirii preistorice în zona Oltului inferior se conturează încă din vremea tradiției Starčevo-Criș (Mirea 2005a, p. 38, fig. 1), continuă în perioadele Dudești (Mirea 2005b, p. 75-76, fig. 1 și 2) și Vădastra (Tătulea 1994, p. 16, fig. 1; Naidenova 2005, p. 127-128, fig. 1 și 2; Mirea 2009, p. 281-282, fig. 1), dar și mai târziu, în vremea civilizației sălcuțene, când peisajul arheologic începe sa fie dominat de așezările de tip *tell* și „sateliții" acestora - așezări deschise, ateliere, necropole, etc. (Ștefan 2014, p. 169-212).

În general, așezările vădăstrene sunt poziționate pe terase înalte, în apropierea unor cursuri de apă, cum este cazul celor de la Slatina, Ipotești și Beciu. O excepție o constituie stațiunea de la Măgura-*Buduiasca*, aflată pe o terasă joasă a râului Teleorman, cu o suprafață de circa 1,8 ha (Mirea 2009, p. 285, fig. 2). Așezarea eponimă se află tot pe o terasa înaltă a pârâului Obârșia, pe locul numit *Dealul Cișmelei/Măgura Fetelor*. Interesante ni se par observațiile interdisciplinare legate de climă, care, la rândul lor sunt coroborate cu tipul de structuri de locuire (Mateescu 1959, p. 66). De asemenea, cercetările ulterioare au dovedit că cea mai mare parte a mostrelor ceramice analizate au structura pastei similară cu lutul provenit din matca pârâului Obârșia (Gâță, Dragoman 2004-2005, p. 5-31; Dragoman 2013, p. 50-51).

Așezarea de la Crușovu este situată tot pe o terasă superioară a Oltului, la 75-95 m înălțime, aici observațiile interdisciplinare indicând o oscilație climatică de mai mică amploare (Mateescu 1957, p. 103-104, pl. I). În aceeași ordine de idei, la Romula, așezarea vădăstreană din zona Fortificației Centrale, care face obiectul contribuției noastre, era poziționată la baza terasei dintre râurile Potopin și Teslui (Ștefan 2018a, p. 113, pl. I/2) și este de pus în legătură cu materialele apărute în urma cercetărilor din imediata apropiere, pe locul numit *Dealul Morii/Dâmbul*

Morii/Biserica veche. Cel mai probabil, este vorba despre o extensie a aşezării de pe terasă, apărută în urma unor condiţii mai favorabile de trai şi a extinderii reţelelor de schimb din zona Oltului inferior, aşa cum o dovedesc „importurile" din alte tradiţii mai mult sau mai puţin apropiate (Boian, fazele Bolintineanu şi Giuleşti; cultura cu ceramică liniară; Vinča).

O abordare interesantă în ceea ce priveşte olăria vădăstreană este aceea din perspectiva biografiei acesteia, din momentul confecţionării ei şi până la spargerea vaselor şi (re)utilizarea fragmentelor ceramice. Acestea nu devin inutile, ci îşi continuă rolul, existând posibilitatea ca membrii comunităţilor neolitice să nu facă diferenţa între un vas întreg şi un ciob (Dragoman 2013, p. 118). O altă direcţie de investigat este cea a similarităţii până la identitate dintre decorul prezent pe figurine şi cel de pe anumite vase (*vezi supra*). Această practică nu este specifică exclusiv comunităţilor vădăstrene, ci am putut-o identifica şi în cazul celor Hamangia (Berciu 1966, compară fig. 54 cu fig. 18/3; fig. 57/6 cu 145/4) sau Boian (Renţa 2016, compară pl. 21/8 cu pl. 25/5; pl. 13/1, 2 cu pl. 25/3 şi pl. 15/5 cu pl. 29/2), ca să dăm numai câteva exemple. Dar, despre acest subiect, cu altă ocazie...

Aşa cum bine remarca Laurens Thissen la finalul unuia dintre studiile sale "... *The pottery from the Lower Danube Neolithic needs rethinking, the Neolithic of Lower Danube needs a rethinking*" (Thissen 2013, p. 62).

Bibliografie

Berciu 1939: D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1982.

Berciu 1961: D. Berciu, *Contribuţii la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări*, Bucureşti, 1961.

Berciu 1966: D. Berciu, *Cultura Hamangia. Noi contribuţii*, Bucureşti, 1966.

Dragoman 2013: A. Dragoman, *O biografie a ceramicii neolitice de la Vădastra*, Bucureşti, 2013.

Gâţă, Dragoman 2004-2005: Gh. Gâţă, A. Dragoman, *The Neolithic pottery from Vădastra: a technlogical study*, Acta Musei Napocensis 41-42, I, 2004-2005, p. 5-31.

Mateescu 1957: C. N. Mateescu, *Săpături arheologice la Cruşovu*, Materiale şi Cercetări Arheologice III, 1957, p. 103-114.

Mateescu 1959: C. N. Mateescu, *Săpături arheologice la Vădastra*, Materiale şi Cercetări Arheologice V, 1959, p. 61-74.

Mateescu, Voinescu 1982: C. N. Mateescu, I. Voinescu, *Representation of pregnancy on certain neolithic clay figurines on Lower and Middle Danube*, Dacia N.S. XXVI, 1982, p. 47-58.

Mirea 2005a: P. Mirea, *Consideraţii asupra locuirii Starčevo-Criş din sud-vestul Munteniei*, Cultură şi Civilizaţie la Dunărea de Jos. In Honorem Silvia Marinescu-Bîlcu XXII, 2005, p. 37-52.

Mirea 2005b: P. Mirea, *Consideraţii asupra locuirii Dudeşti din sud-vestul Munteniei*, Studii de Preistorie 2, 2005, p. 75-92.

Mirea 2009: P. Mirea, *On Vădastra habitation in southern Romania: contexts and results from the Teleorman Valley*, în: V. Cotiugă, F. A. Tencariu, G. Bodi (Ed.), *Itineraria in praehistorica. Studia in Honorem Magistri Nicolae Ursulescu*, Iaşi, 2009, p. 281-293.

Naidenova 2005: E. Naidenova, *Characteristics and analogies in Vădastra pottery found south of Danube*, Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos. In Honorem Silvia Marinescu-Bîlcu XXII, 2005, p. 127-140.

Negru, Schuster 2016: M. Negru, C. Schuster (Ed.), *Romula. Seria rapoarte arheologice. I. Raport privind cercetările arheologice sistematice din anul 2015*, Târgoviște, 2016.

Nica 1980: M. Nica, *Reprezentările antropomorfe în cultura Vădastra, descoperite în așezările neolitice de la Hotărani și Fărcașele, județul Olt*, Oltenia. Studii și comunicări 2, 1980, p. 27-57.

Rența 2016: E. Rența, *Cercetările arheologice de salvare de la Ciulnița, județul Ialomița (1994-1997)*, Târgoviște, 2016.

Schuster, Negru 2013: C. Schuster, M. Negru, *Cultura Verbicioara la Reșca (Romula)*, Drobeta XXIII, 2013, p. 29-42.

Ștefan 2014: C. E. Ștefan, *Așezări sălcuțene din stânga Oltului inferior*, în: C. E. Ștefan, M. Florea, S. C. Ailincăi, C. Micu (Ed.), *Studii privind preistoria sud-estului Europei*, Brăila, 2014, p. 169-212.

Ștefan 2015: C. E. Ștefan, *O locuință Vădastra de la Slatina, jud. Olt*, Materiale și Cercetări Arheologice S.N. XI, 2015, p. 127-138.

Ștefan 2017a: C. E. Ștefan, *Industria litică șlefuită de la Radovanu-La Muscalu, jud. Călărași*, în: C. Schuster, T. Zavalaș, Al. Morintz (Ed.), *O viață dedicată arheologiei și patrimoniului. In honorem Done Șerbănescu*, Târgoviște, 2017, p. 35-62.

Ștefan 2017b: C. E. Ștefan, *Miniature vessels from Șoimuș-La Avicola (Ferma 2), Hunedoara County. A case study*, Dacia N.S. LXI, p. 7-69.

Ștefan 2018a: C. E. Ștefan, *Notă asupra unor materiale preistorice de la Romula (Reșca, județul Olt)*, Buletinul Muzeului Județean Teleorman 10, 2018, p. 109-130.

Ștefan 2018b: C. E. Ștefan, *Notă asupra unui capac zoomorf neolitic de la Romula (Reșca, jud. Olt)*, Studii de Preistorie 15, 2018, p. 143-150.

Ștefan 2018c: C. E. Ștefan, *Impressed vessel bottoms from Șoimuș-La Avicola (Ferma 2), Hunedoara County, Romania*, The Old Potter's Almanack 23, 1, 2018, p. 15-26.

Tătulea 1994: C. M. Tătulea, *Romula – Malva*, București, 1994.

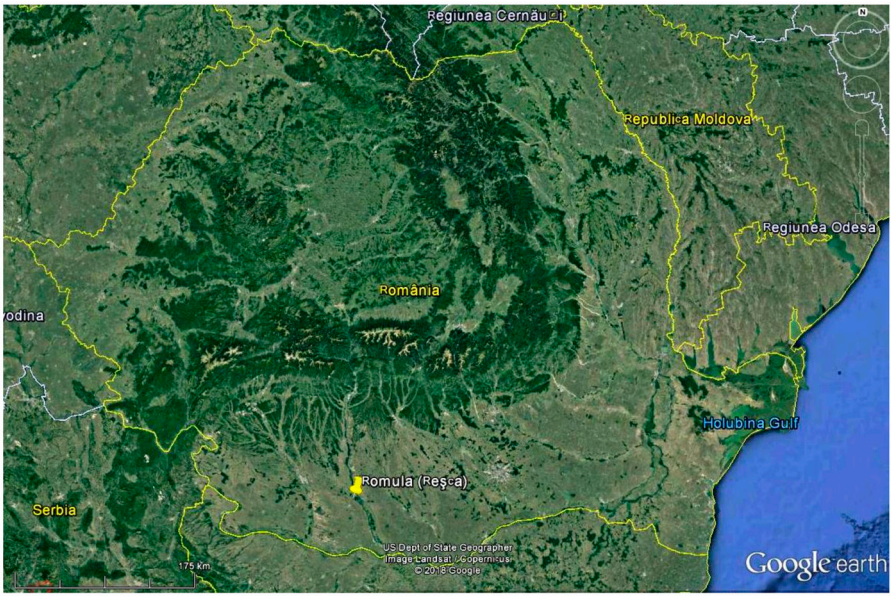
Thissen 2013: L. Thissen, *Middle Neolithic Ceramics from Teleor 003, Southern Romania*, Buletinul Muzeului Județean Teleorman 5, 2013, p. 25-123.

Torcică 2010: I. Torcică, *Observații asupra unor vase gumelnițene cu perforații din tell-ul de la Vitănești 'Măgurice', jud. Teleorman*, Buletinul Muzeului Județean Teleorman 2, 2010, p. 99-105.

Tudor 1978: D. Tudor, *Oltenia romană*, București, 1978.

Voinesco, Mateesco 1980: J. Voinesco, C. N. Mateesco, *Figurine anthropomorphe en argile de Vădastra en rapport avec un rituel d'accouchement du Néolithique Moyen au Bas-Danube*, L'Anthropologie 84, 2, 1980, p. 183-197.

Vulpe 1975: Al. Vulpe, *Die Äxte und Beile in Rumänien II*, Prähistoriche Bronzefunde IX, 5, München, 1975.

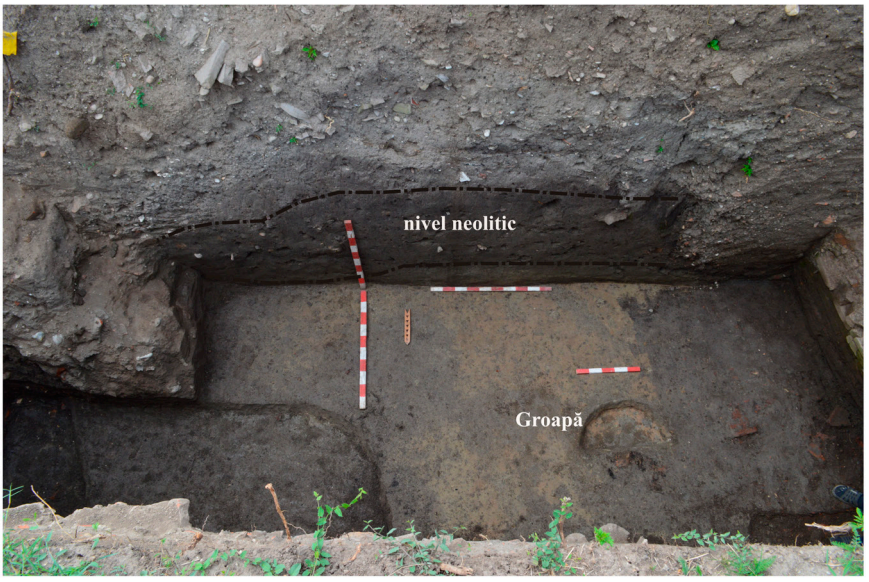

1

2

Pl. I. 1. Poziția topografică a așezării de la Romula;
2. Zona Fortificației Centrale cu Secțiunea S1
Pl. I. 1. The topographic position of the settlement at Romula;
2. The area of Central Fortification with Trench S1

1

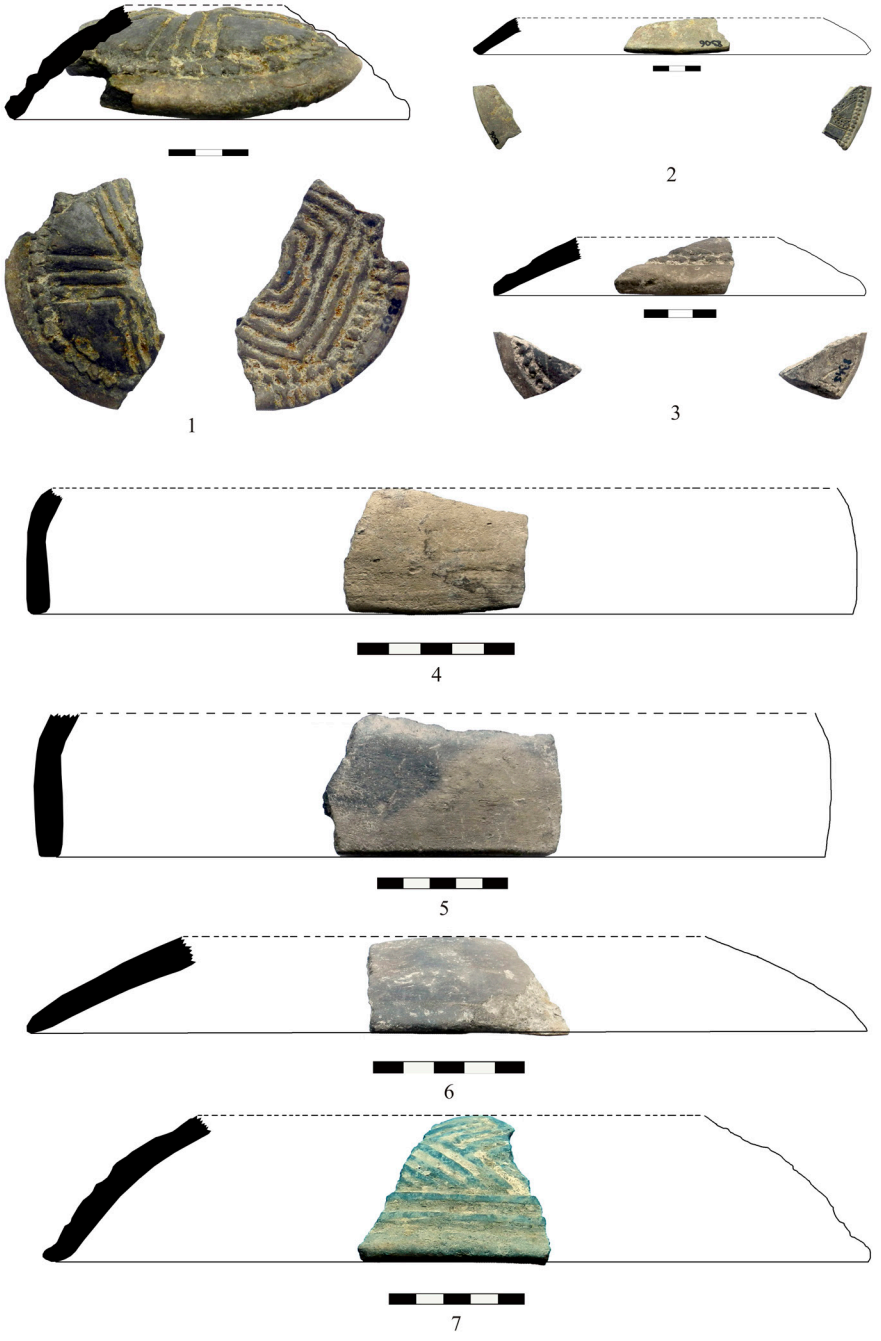

2

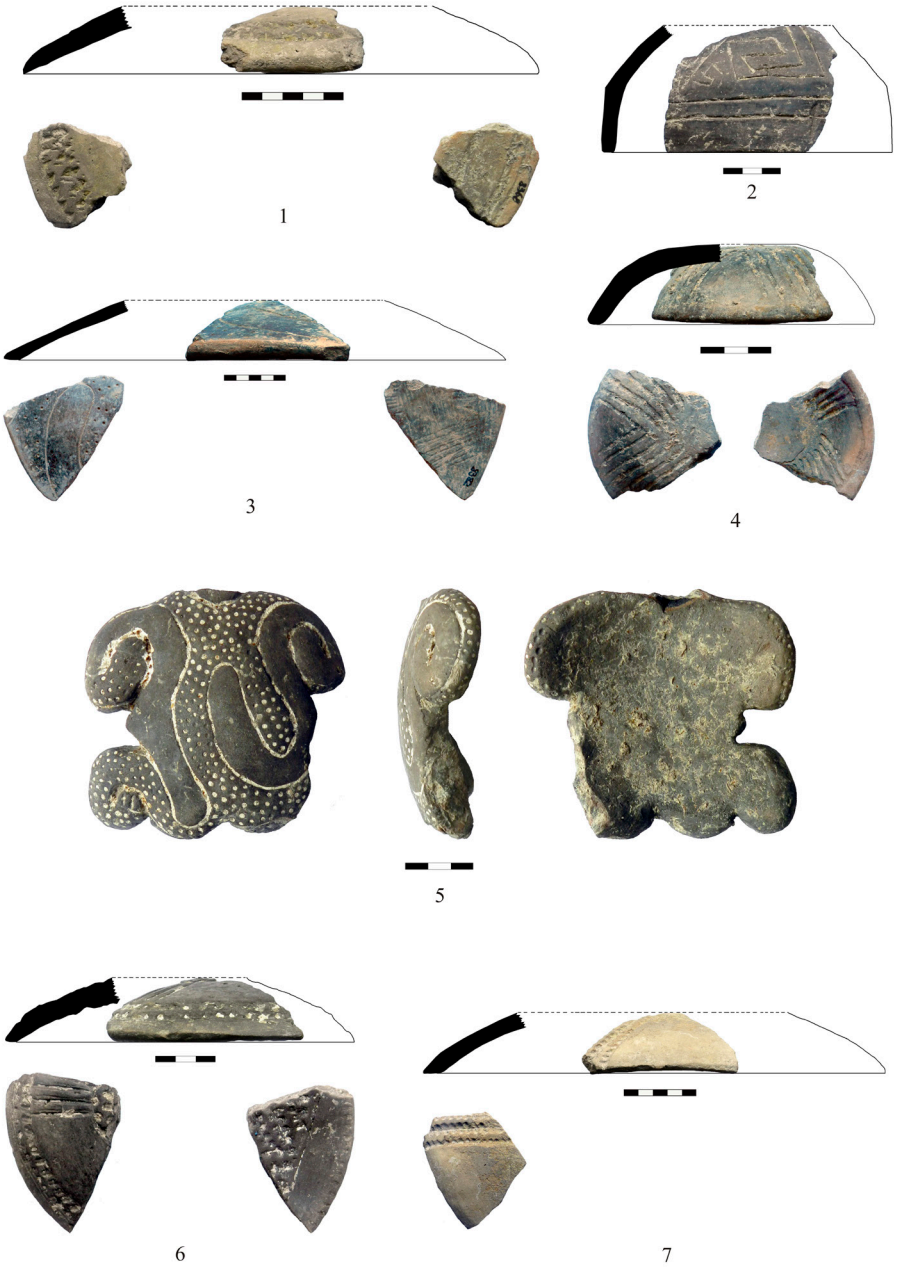
Pl. II. 1. Detaliu din Secțiunea S1 cu nivelul neolitic și groapa cu chirpici;
2. Detaliu al gropii cu chirpici
Pl. II. 1. Detail from Trench S1 with the neolithic level and the pit with daub fragments;
2. Detail of the pit with daub fragments

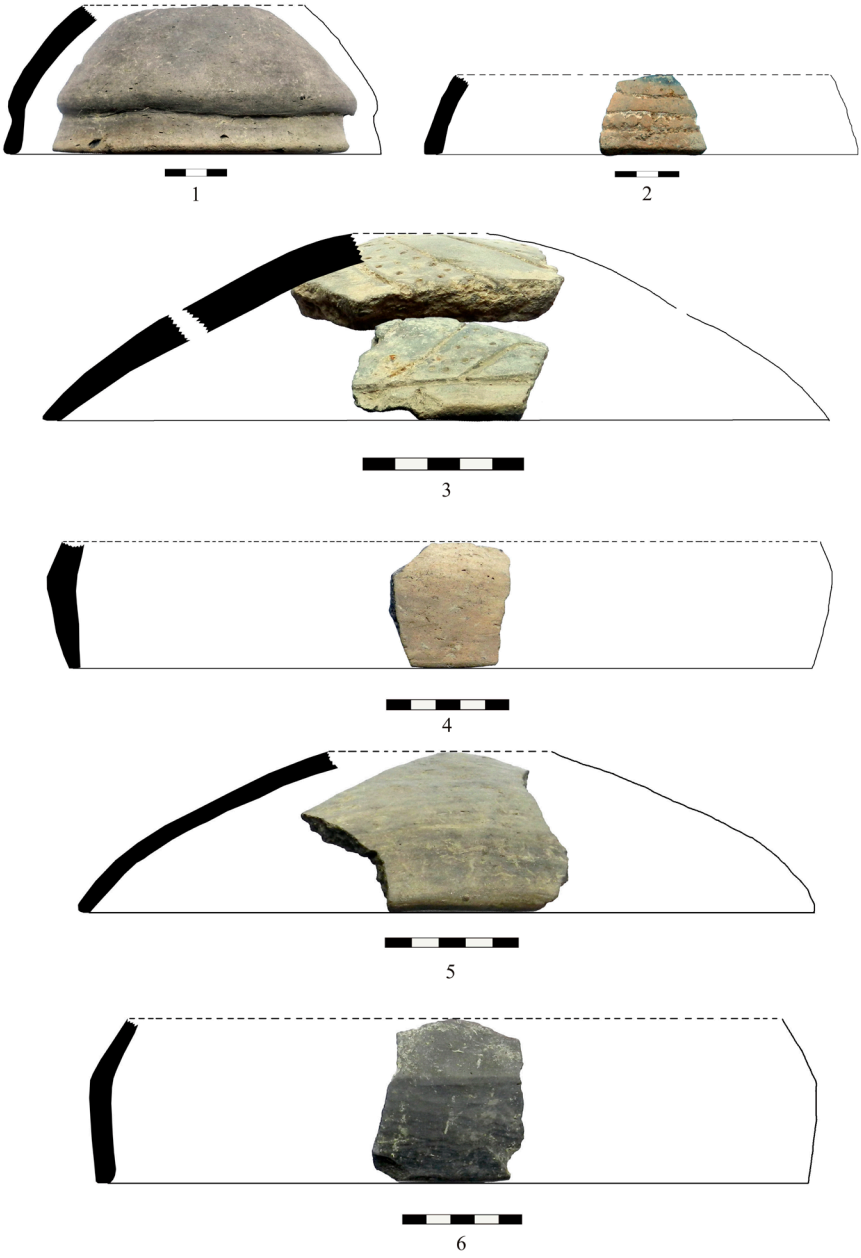
Pl. III. 1-6. Amfore; 7-11. Boluri
Pl. III. 1-6. Amphorae; 7-11. Bowls

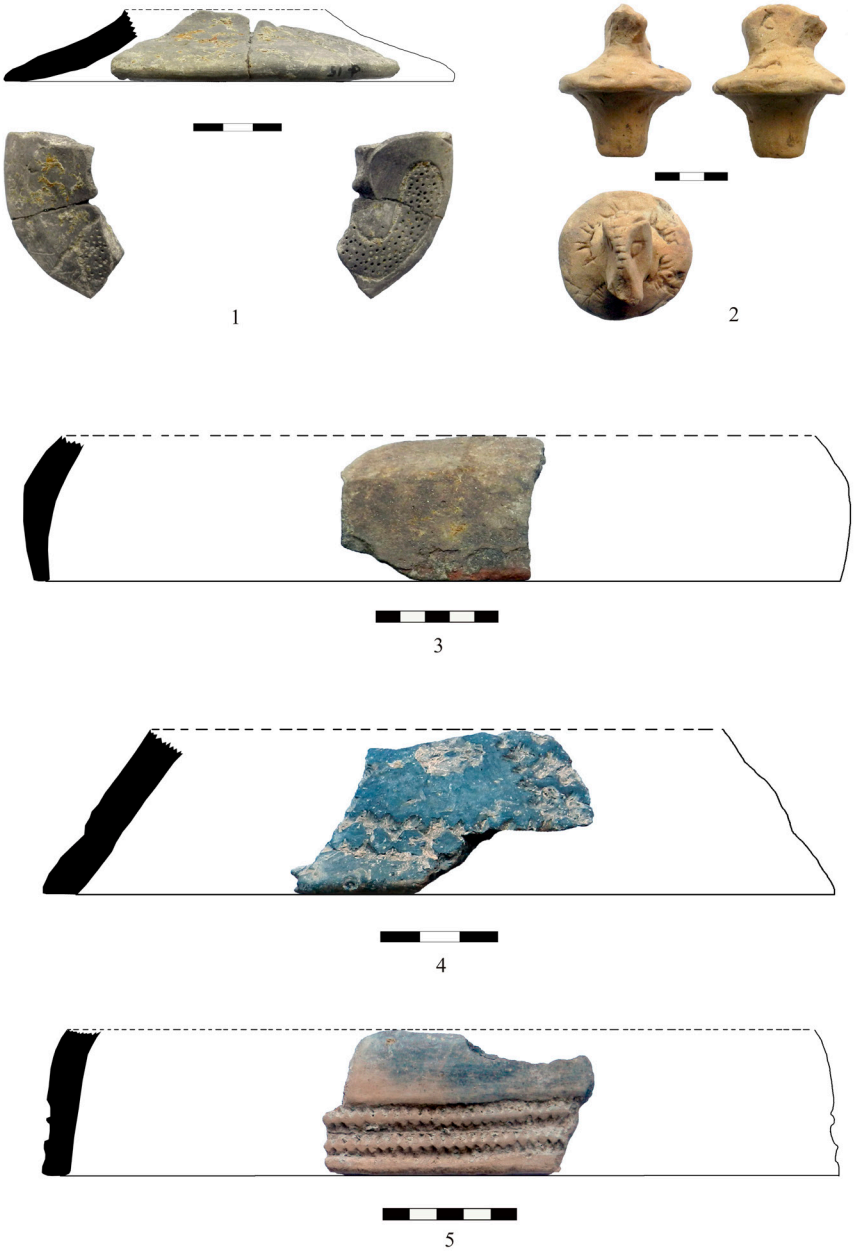
Pl. IV. 1-7. Capace
Pl. IV. 1-7. Lids

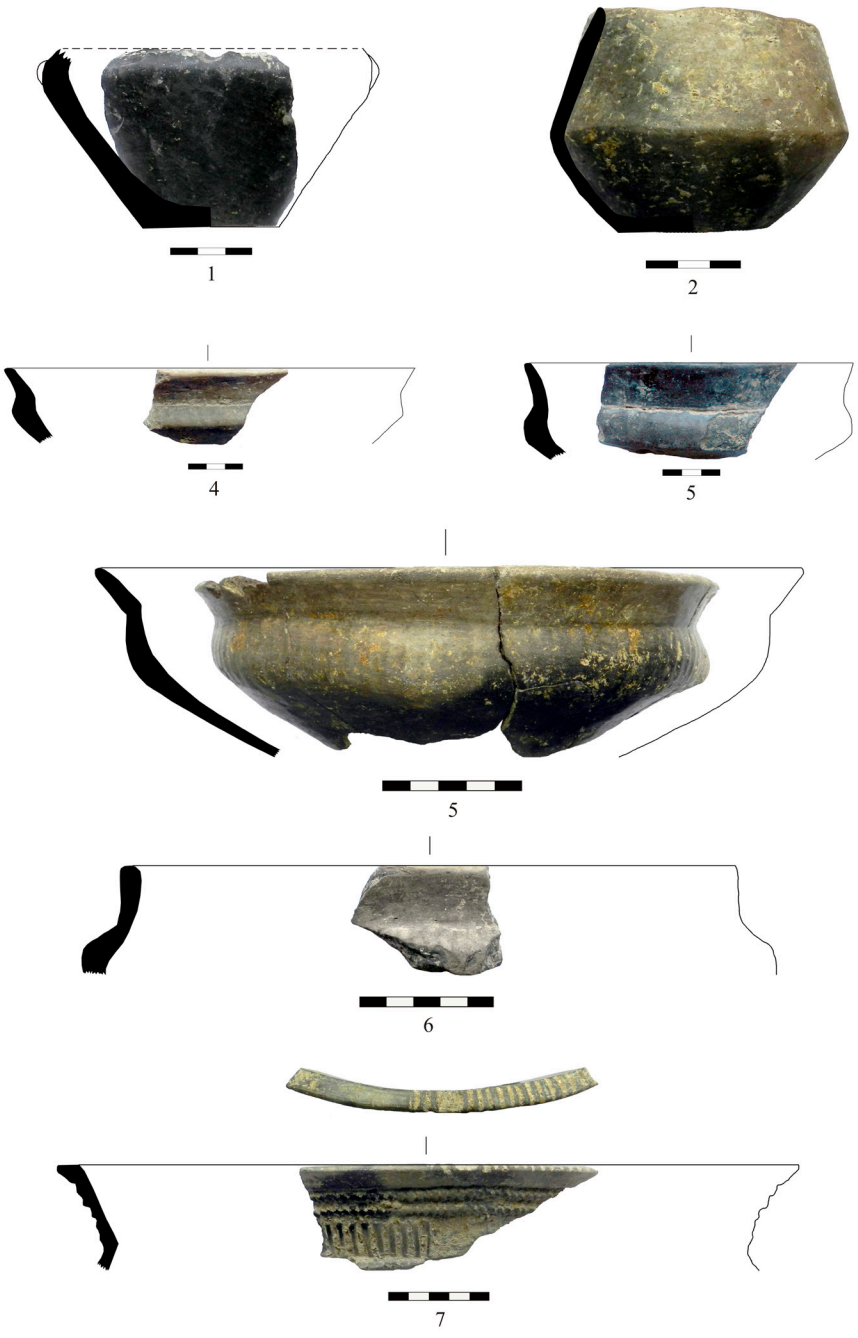
Pl. V. 1-7. Capace
Pl. V. 1-7. Lids

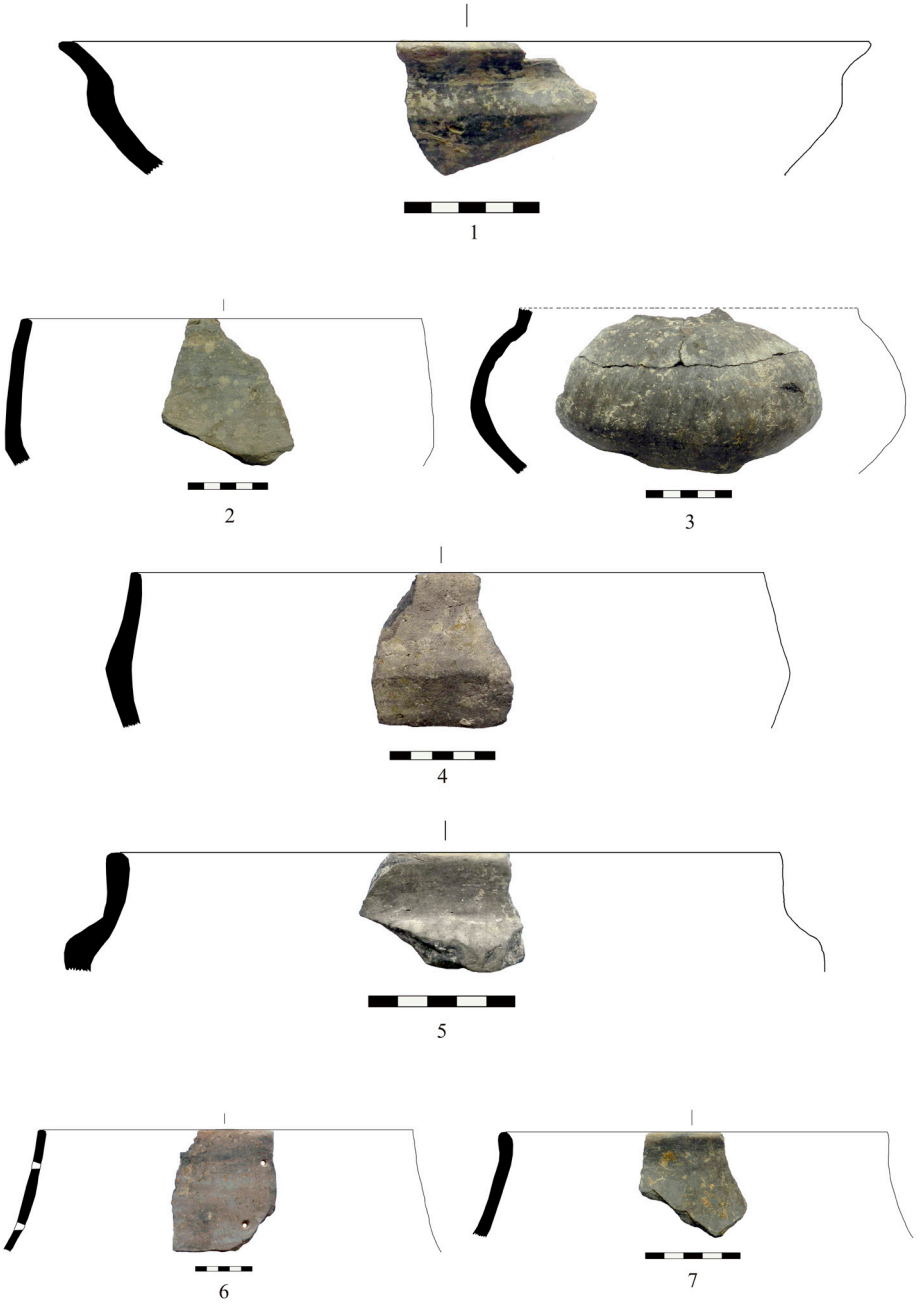
Pl. VI. 1-6. Capace
Pl. VI. 1-6. Lids

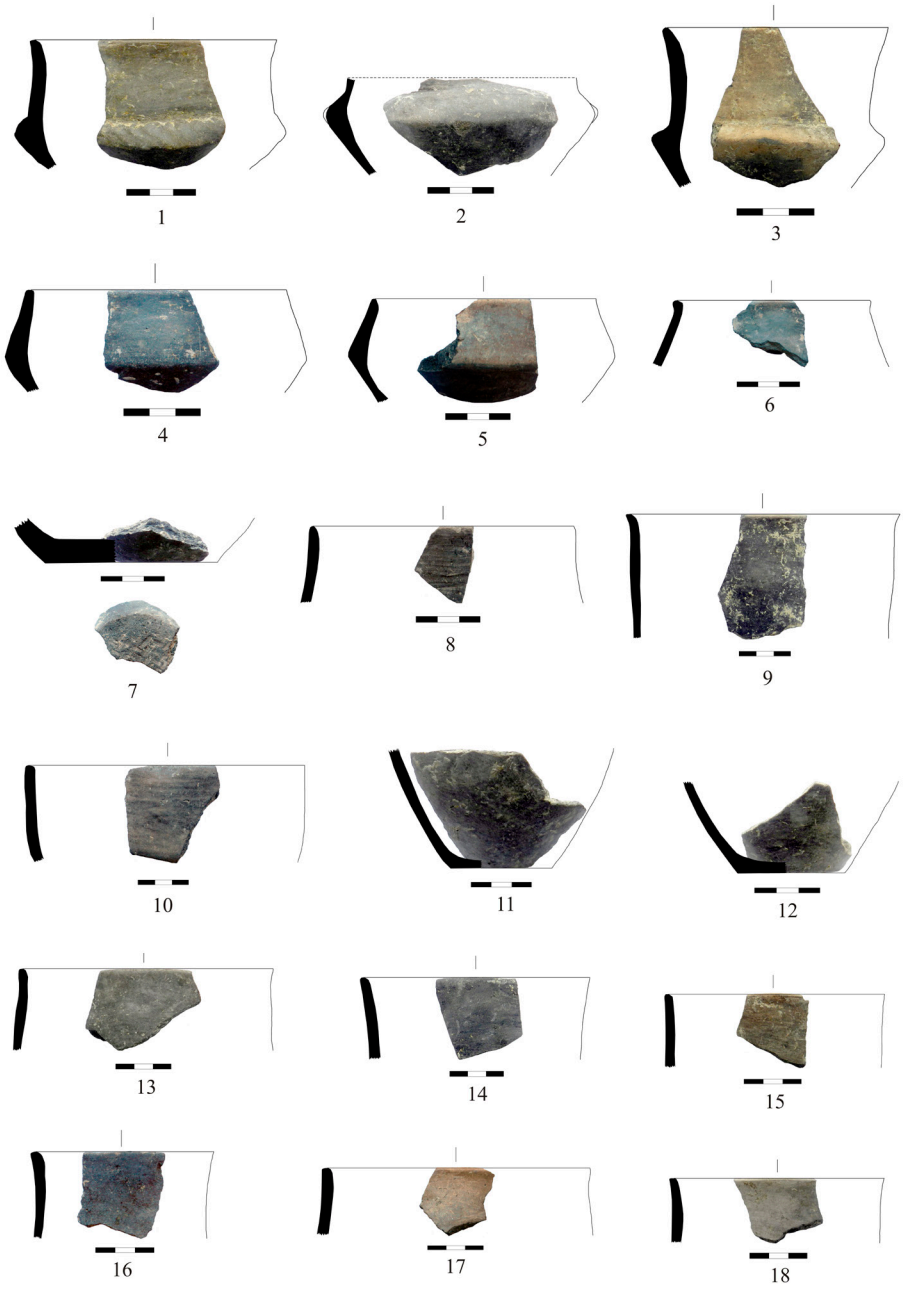
Pl. VII. 1-5. Capace
Pl. VII. 1-5. Lids

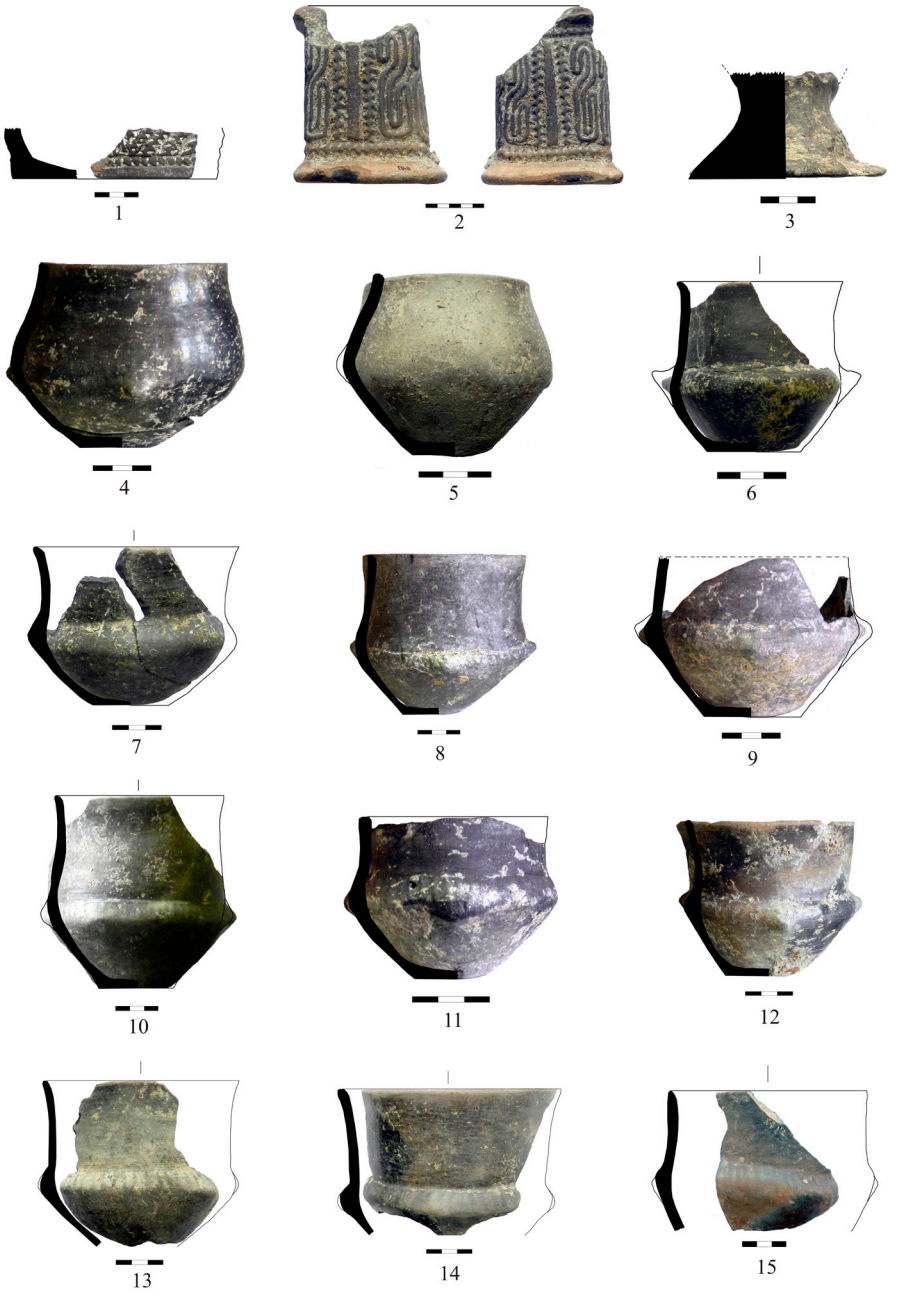
Pl. VIII. 1-7. Castroane
Pl. VIII. 1-7. Bowls

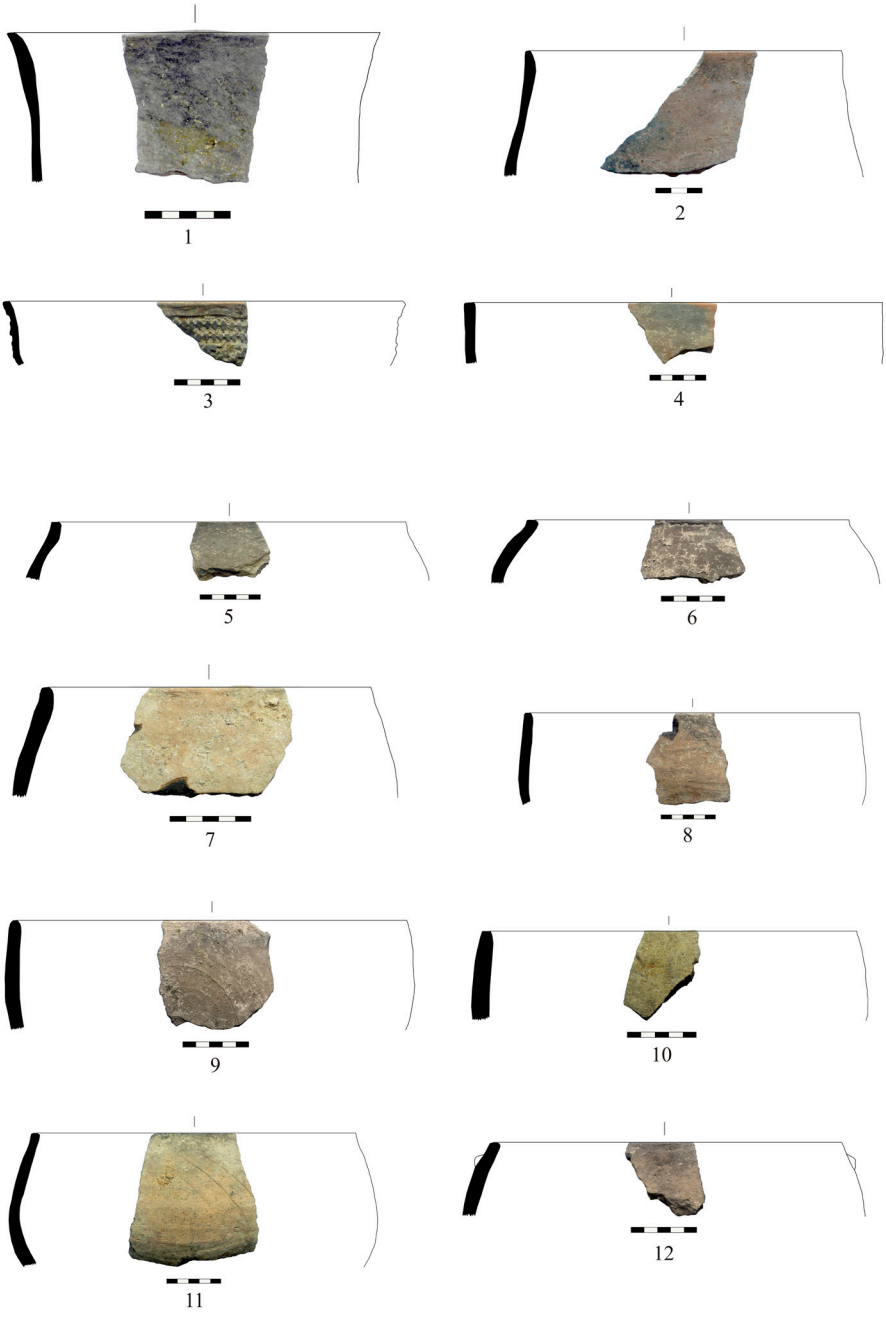
Pl. IX. 1-7. Castroane
Pl. IX. 1-7. Bowls

Pl. X. 1-7. Cești; 8-18. Pahare
Pl. X. 1-7. Cups; 8-18. Beakers

Pl. XI. 1. Pahar; 2- 3. Vase cu picior; 4-15. Cupe de băut
Pl. XI. 1. Beaker; 2- 3. Vessels with support; 4-15. Drinking cups

Pl. XII. 1-12. Oale
Pl. XII. 1-12. Pots

Pl. XIII. 1-12. Oale
Pl. XIII. 1-12. Pots

Pl. XIV. 1-3. Oale; 4-6. Vase miniaturale; 7-10. Figurine antropomorfe; 11-12. Piese din corn; 13. Daltă de os; 14. Râşniţă
Pl. XIV. 1-3. Pots; 4-6. Miniature vessels; 7-10. Anthropomorphic figurines; 11-12. Antler items; 13. Bone chisel; 14. Quern